

MÆRESMYREN

AF GODSEIER C. WEDEL JARLSBERG

FOR nærmere at bli kjendt med den av Det Norske Myrselskap, under ledelse av myrkonsulent *Glærum*, oprettede *forsøksstation ved Mæresmyren* i Sparbuen, foretok jeg en reise derop den 21de Juli d. a.

Efter at ha bereist bl. a. Rudmadalen deltok hr. Glærum ved denne tid i undervisningen ved torvkurserne paa Rustadmyren, saa ham traf jeg desværre ikke hjemme ved stationen.

Hr. landbruksskolebestyrer *Okkenhaug*, der forestaar Mære Landbruksskole, som har avgit felt til vore forsøk, hadde imidlertid med megen elskverdighet lovet at følge mig om paa stationen, som han øiensynlig viste megen interesse og imødekommenhet. Hr. amtmanden i N. Trondhjems amt, *T. Lochen*, der varmt interesserer sig for landets, — og vel i første række for sit amts fremgang og opdyrkning, viste ogsaa myrsaken den opmerksomhet at slaa følge til myrstationen. — Ved vor ankomst til Sparbuen møtte hr. Okkenhaug med skyds fra landbruksskolen.

Folk, som ikke tidligere kjender Trondhjemsamterne, vil som jeg føle sig imponert av disse distrikters mægtighet, naturskjønhet, frugtbarhet og yppighet. Man vil efter at ha gjennomreist disse herlige egne forstaa, at vore gamle konger fandt halvveis at ha underlagt sig Norges rike, naar Trondelagen var vundet. Befolkningen saa sund og kraftig ut, og jordbruket syntes langt fremskredet, om man end kunde forstaa, at der endnu er plads for megen utvikling.

Paa veien til Sparbuen passertes flere torvstrøanlæg og en del større og mindre myrer, som vistnok samtlige, naar myrsaken vinder frem, vil bli nyttiggjort paa den ene eller anden maate.

Selve *Mæresmyren*, ca. 5000 maal stor, frembyder i sin nuværende tilstand et meget trist billede. For den allervæsentligste del er den fremdeles udyrket og praktisk talt, til liten eller ingen nytte, kun bevokset med vantreven smaaskog og litt græs.

Men hvilke muligheter innebærer ikke Mæresmyren for fremtiden! — Man har nu begyndt at vække den til liv og virksomhet efter en tusindaarig søvn, og inden ret mange aar vil denne nu øde ørken glæde enhver fædrelandssindet mand med bugnende enger og gyldne akrer.

Her har saavel amtets landbruksskole som myrselskapets forsøksstation fundet sin rette virkeplads.

Desværre var den tid, som kunde avsees til besigtigelse av den interessante myr, kun altfor kort; men jeg fik dog det bestemte indtryk,

Fot. J. G. Thaulow.

Mæresmyren. Straffanger utfører myrgrøftningsarbeider.

at Mæresmyren for den største del er av udmerket beskaffenhet og i en ualmindelig grad skikket for opdyrkning. Forsaavidt nærer jeg nogen frygt for, at vor station er kommet paa en næsten vel ideel plads. Forsøkene her vil muligens komme til at gi for gunstige resultater, hvorfor disse absolut bør støttes og sammenholdes med forsøk, gjorte andetsteds omkring i vort utstrakte og forskjelligartede land.

Den væsentligste del av Mæresmyren er godt formuldet »græsmyr«, ikke meget dyp, saa man ved optagningen av grøfter paa de fleste steder kommer ned paa undergrunden. Denne bestaar av gammel havbund, enten sand eller en sort sandblandet, mørk lere, hvori findes store mængder av skjæl og muslinger, altsaa med sterkt kalkindhold. Myrens fald skal være tilstrækkelig for avgrøftning, og ved bidrag av det offentlige er flere store hovedgrøfter og en del mindre optagne. Likeledes gjennomskjæres myren av jernbanen og et par gode veie. En stor del av myren tilhører staten, og her foretages forsøksvis ved fængselsvæsenet store grøftningsarbeider av straffanger, henimot en snes stykker. En barakke for fangerne og vogterne er opført paa myren. Ved planen for grøftningen har, med vort selskaps samtykke, myrkonsulent Glærum assisteret. Hittil synes denne inter-

essante begyndelse med opdyrkning ved fanger at ha gaat meget godt, og jeg hørte intet om rømningsforsøk*). Grøftnings- og rydningsarbeidet var smukt og godt utført, og fangerne skulde, som rimelig er, synes godt om sig og foretrekker dette friluftsarbeide for virksomheten i fængselsgaarden. Det er at haabe, at dette arbeide, — det at faa være med paa at »bygge vort land« ogsaa moralsk maa virke godt paa disse ulykkelige medlemmer av samfundet og bidra til at gjøre dem til fremtidige gode og nyttige borgere. Ønskelig vilde det derfor være, om dette og lignende forsøk med straffangers arbeide maatte bli iverksat i større utstrækning baade her og andetsteds i landet.

Vort selskaps *forsøksstation*, som blev anlagt sommeren 1907, og som har faat overladt jord, dels dyrket, dels udyrket myr av Mære Landbruksskole, har selvfølgelig endnu ikke det omfang, den vil faa. Hvert aar opdyrkes nogle maal ny myr, og det er aldeles utrolig hvilke avlinger av næsten alle slags jorden kan bære allerede det første aar efter dyrkningen. Anordningen av de forskjellige felter forekommer mig praktisk, og overalt syntes at herske den bedste orden. — Der foretokes forsøk av græsarter, byg, havre, erter, poteter, kaal og næper, likesom en del pil var plantet.

Selvfølgelig hverken kan eller vil jeg efter et saa flygtig besøk uttale mig om de forskjellige plantekulturer, gjødslingsforsøk, vandlestandsmaalinger, tromlingsforsøk m. v. Tiden forsløg ikke til noget grundigere studium herav, og myrkonsulenten vil jo senere fremlægge resultatene, som jeg er viss paa for manges vedkommende vil vise sig overraskende.

Eksempelvis skal jeg kun anføre, at det tidligst saadde byg i jord, der var opløst av vaarvarmen i kun et par tommers dybde og senere var utsat for nattefrost, viste sig ikke alene at være længer kommen, men ogsaa at staa bedre end senere saadd byg. Al erfaring andetstedsfra tilsiger dog for bygsaeningen en godt opvarmet jord. Samtlige felter stod godt, og om veiret under indhøstningen ikke blir for ugunstig, tør man under hr. Glærums kyndige og interesserte ledelse haabe paa et godt resultat av forsøkene. Men paa et enkelt eller et par aars forsøksresultater tør man ikke bygge, og forsøkene maa fortsettes og utvides gjennom længere tid og vistnok, som ovenfor anført, sammenholdes med og suppleres av lignende forsøk fra andre landsdeler.

Paa myren er i sommer med en bekostning av kr. 1250,00 opført en solid og praktisk mindre laavebygning, som, naar det paakræves, lettelig vil kunne forlænges.

*) Senere har vistnok to fanger foretat et rømlingsforsøk, men blev straks efter fakket og indsat i fængslet i Trondhjem, mens nye fanger blev sendt til Mæresmyren i disses sted. Rømlingsforsøk vil fangerne herefter neppe indlate sig paa, da de heller vil arbeide paa myren end i fængslet.

Fot. J. G. Thaulow.

Forsøksstationen paa Mæresmyren.

Avlingen bringes ind i den nye høillaave. I forgrunden hodekaal.

For vor bestyrer av forsøksstationen foreligger en stor, betydningsfuld og interessant opgave under dennes fremtidige og utvidede drift. Jeg kan saaledes tænke mig, at der i større utstrækning vil bli foretat forsøk med anvendelse av (nærmest fysiske) jordforbedringsmidler eller brænding, paaføring av grus, kalk eller skjællene fra undergrunden osv.

Der har været bragt paa bane at oprette ved Mære *en kombinert station* for kulturforsøk paa fast mark og myr. Paa forespørsel har styret for Det Norske Myrselskap bestemt fraraadet en saadan sammenslutning. Ved det indtryk, jeg paa stedet fik av vor myrstations vigtighet, betydning og vanskelige opgave, er jeg yderligere bestyrket i, at vor opfatning var den absolut rette. Især for myrenes vedkommende med vort nuværende ringe kjendskap til disses kultur og økonomiske behandling, kræves der en specialist, en for øiemedet fuldt utdannet bestyrer, og en kombinert forsøksstation, dreven tidsmæssig og videnskabelig, vil overstige en enkelt mands indsigt og arbeidsevne, naar han derhos ved reiser skal undersøke myrer, agitere for myrsaken og ved foredrag og paa anden maate gi veiledning og sprede oplysning. Desuten har han jo at ordne og utgi resultatene av egne og indberettede forsøk samt anordne og tilse prøvofelter i andre deler av landet.

Det er saa langt fra, at vor myrkonsulent vil kunne avse tid for en fastmarksstation, at jeg forutser, at vort selskap om ikke ret lang tid, naar vor myrstation har naadd det omfang, den bør ha, blir nødt til at bevilge penger til en fast assistent for myrkonsulenten.

Omkostningerne ved myrstationen er ikke meget store, og alene for Mæresmyrens økonomiske opdyrkning og lønsomme drift skulde det efter min mening lønne sig at holde en myrforsøksstation.

Vort arbeide paa Mæresmyren kommer imidlertid det hele land tilgode — er i sandhet en landssak.

Jeg finder det forresten høist rimelig, at de mægtige, utviklingsdygtige og oplyste Trondhjemsamter ønsker en forsøksstation for sit jordbruk. Et saadant krav synes fuldt berettiget, og et beleiligere sted end Mære kan jeg vanskelig tænke mig. Begge forsøksstationer og landbruksskolen burde kunne supplere og støtte hverandre, og funksjonærenes samt elevernes interesser og innsigt styrkes og belives ved gjensidig paavirkning og utveksling av tanker og kundskaper.

La derfor Mære bli et frugtbringende jordbrukscentrum for Trøndelagen, og la myrstationen være, hvad den er og bør være, en spæciel institution til gavn for det hele land.

Efter — desværre altfor flygtig — at ha beset den under hr. Okkenhaugs ledelse saa smukt bebyggede og veldyrkede Mære Landbruksskole og nydt godt av hans og hans frues utsøkte gjestfrihet, kastet vi paa hjemturen et blik utover den vakre egn og den mægtige myr og saa i fremtidsperspektiv en herlig »provins til landet lagt«.

Atlungstad i Stange 3dje aug. 1909.

AMTSUTSTILLINGEN I KRAGERØ

OSGAA iaar har der været avholdt enkelte amtsutstillinger, men Det Norske Myrselskap har ikke kunnet delta i disse, da sekretærens tid har været saa sterkt optat med myrundersøkelsesreiser.

Under amtsutstillingen i Kragerø 19—26 september avholdt imidlertid sekretæren et foredrag om *torvstrøtilvirkning*, ledsaget av lysbilleder.

Vedrørende myrsaken var der utstilt fra *Lasken Torvstrøfabrik*, Sandefjord, *torvstrø* og *torvmuld*, som var tildelt utstillingens *sølvmedalje*.

H. Hansen, Moelven, hadde utstillet en *torvstrøriver* for *hestevandring* og en for maskinkraft. Førstnevnte erholdt utstillingens *store sølvmedalje*. Som bekjendt er disse torvstrøriverer med enkelte for-